

C/2023/1121

4.12.2023

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Juzgado de Primera Instancia n° 8 de Donostia – San Sebastián (Španělsko) dne 10. května 2023 – NB v. Kutxabank, SA

(Věc C-300/23, Kutxabank)

(C/2023/1121)

Jednací jazyk: španělština

Předkládající soud

Juzgado de Primera Instancia n° 8 de Donostia – San Sebastián

Účastníci původního řízení

Žalobce: NB

Žalovaná: Kutxabank, SA

Předběžné otázky

- 1) Lze vzhledem k tomu, že Banco de España (španělská centrální banka) v oběžníku č. 5/1994 ze dne 22. července 1994, kterým začlenila sazby IRPH na španělský hypoteční trh, přičemž rovněž upozornila, že jejich prosté přímé použití znamená, že RPSN operace je vyšší než tržní RPSN, a že aby se tomu zabránilo, je nutné začlenit příslušnou zápornou marži, ignorování tohoto upozornění a nezačlenění takové záporné marže chápat jako způsob, jak vytvořit tuto nerovnováhu v rozporu s požadavkem poctivosti, který je uveden v čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13/EHS ⁽¹⁾?
- 2) Může skutečnost, že finanční instituce uplatňují záporné marže, snižující koeficienty nebo procentní podíly IRPH, jak stanoví španělská centrální banka, pouze v případech, kdy jsou smlouvy o hypotečních úvěrech určeny k pořízení dotovaného bydlení a jsou pod dohledem orgánů veřejné správy, a naopak neuplatňují tyto záporné marže, snižující koeficienty nebo procentní podíly IRPH, pokud je hypoteční úvěr určen k pořízení dotovaného bydlení bez dohledu orgánů veřejné správy, představovat způsob vzniku této nerovnováhy v rozporu s požadavkem poctivosti, který je uveden v čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13/EHS?
- 3) Je zachování platnosti ujednání zahrnujícího sazbu IRPH Spořitelny, která byla stanovena měsíc po měsíci na základě údajů získaných při použití ujednání, která byla prohlášena za zneužívající, pokud byly prvky RPSN hypotečních úvěrových operací, které byly použity pro stanovení sazby IRPH Spořitelny měsíc po měsíci, jako je počáteční provize nebo určité poplatky placené prodávajícímu nebo poskytovateli, prohlášeny za zneužívající, v rozporu s čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13/EHS?
- 4) Je v rozporu s body 51, 52, 54 a 55 rozsudku Soudního dvora ze dne 3. března 2020, C 125/18 ⁽²⁾, vnitrostátní judikatura, jako je judikatura stanovená španělským Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), podle níž, aniž by bylo třeba provádět kontroly a ověření vyžadované uvedenými body, musí vnitrostátní soud vycházet z toho, že kontrola transparentnosti ujednání obsahujícího hypoteční sazbu IRPH ve smlouvě uzavřené spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem je ve všech případech překonána skutečností, že definice této hypoteční sazby je uvedena v Boletín Oficial del Estado, konkrétně v oběžníku španělské centrální banky č. 5/1994, zveřejněném v Boletín Oficial del Estado č. 184 ze dne 3. srpna 1994, mezi stranami 25 106 a 25 111, o kterém spotřebitel neví?

⁽¹⁾ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02 s. 288).

⁽²⁾ Rozsudek ze dne 3. března 2020, Gómez del Moral Guasch (C-125/18, ECLI:EU:C:2020:138)

- 5) Musí být článek 5 směrnice 93/13/EHS, za účelem splnění požadavku transparentnosti ujednání vloženého do smlouvy o hypotečním úvěru s pohyblivou úrokovou sazbou, která sazbu úroků z úvěru váže na úřední index, jako je IRPH, a která vzhledem k vlastnostem svého výpočtu neodráží pouze sazbu úroků z úvěru a vyžaduje použití složitějšího diferenčního výpočtu za účelem porovnání s jinými indexy a pro spotřebitele znamená potenciální riziko, že bude muset převzít částečně duplicitní platbu bankovních poplatků, vykládán v tom smyslu, že brání takové právní úpravě nebo judikatuře, která umožňuje, aby prodávající nebo poskytovatel nezahrnul do smlouvy, nebo je výslovně neposkytl spotřebiteli s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy, následující informace:

a. že referenční sazba není pouze odrazem sazby úroků z úvěru, ale také poplatků;

b. konkrétní zvýšení, které z toho vyplývá;

c. zda k vyrovnání tohoto zvýšení použije zápornou marži na marži referenční sazby?

To vše s cílem usnadnit spotřebiteli skutečné srovnání různých možných referenčních sazeb a umožnit mu zjistit, zda a do jaké míry bude ve smlouvě, kterou se chystá uzavřít, platit částečně duplicitní poplatky, a pokud ano, zda je může napadnout?

- 6) Je taková vnitrostátní judikatura, jako je judikatura španělského Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), podle níž je prodávající nebo poskytovatel zproštěn veškeré odpovědnosti za informování spotřebitele o fungování metody výpočtu hypoteční úrokové sazby IRPH a o ekonomických důsledcích z toho vyplývajících, přičemž přenáší tuto povinnost na samotného spotřebitele, který si při svých nedostatečných finančních znalostech musí tyto informace sám vyhledat a pochopit definici zveřejněnou v Boletín Oficial del Estado, která výslovně neuvádí nic o zahrnutí marží a nákladů do sporného indexu, což je okolnost, kterou si musí sám odvodit ze znalosti toho, že tato hypoteční sazba je měsíčně určována prostřednictvím průměru RPSN referenčních operací, v rozporu s bodem 57 vyjádření Evropské komise ze dne 31. května 2018, body 2 a 125 stanoviska generálního advokáta ze dne 10. září 2019 ⁽³⁾ a body 51, 52, 54 a 55 rozsudku Soudního dvora ze dne 3. března 2020, C 125/18?
- 7) Je výklad bodů 53 a 56 rozsudku Soudního dvora C 125/18, podle něhož pouhé zveřejnění definice sazby IRPH v BOE umožňuje spotřebiteli poznat, že tato sazba zahrnuje marže a poplatky uplatňované institucemi, slučitelný s ustálenou judikaturou SDEU, podle níž se spotřebitel z hlediska informací nachází ve slabším postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, s nímž uzavírá smlouvu, a s bodem 2 stanoviska generálního advokáta ze dne 10. května 2019, podle kterého průměrný spotřebitel není schopen porozumět některým pojmům, jako je „úroková sazba“, „referenční sazba“ nebo „roční procentní sazba nákladů“ (RPSN), a zejména rozdílu mezi těmito pojmy, a že totéž platí pro fungování skutečného výpočtu nejen pohyblivých úrokových sazeb, ale i úředních referenčních sazeb hypotečních úvěrů a RPSN, na jejichž základě se tyto úrokové sazby vypočítávají?
- 8) Je výklad bodů 53 a 56 rozsudku SDEU C 125/18 v tom smyslu, že spotřebitel může vědět, že hypoteční sazba IRPH zahrnuje marže a náklady na základě definice zveřejněné v Boletín Oficial del Estado, když je pro to nezbytné, aby tento spotřebitel věděl, co je to sazba RPSN a co představuje, aby mohl dovodit, že jelikož je sazba IRPH spočítána na základě jednoduchého průměru sazeb RPSN, bude nutně zahrnovat poplatky, marže a náklady uplatňované institucemi, v rozporu s ustálenou judikaturou SDEU, podle níž se spotřebitel z hlediska informací nachází ve slabším postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, s nímž uzavírá smlouvu, a s bodem 2 stanoviska generálního advokáta ze dne 10. září 2019?
- 9) Je osvobození prodávajícího nebo poskytovatele od povinnosti uvést ve smlouvě úplnou definici referenční sazby použité pro výpočet pohyblivé úrokové sazby a poskytnout informační leták s údaji o minulém vývoji této sazby, jak je stanoveno v usnesení ze dne 17. listopadu 2021, C 655/20 ⁽⁴⁾, bezvýhradní a bezpodmínečné, nebo je naopak podmíněno tím, že na základě prokázaných informací poskytnutých prodávajícím nebo poskytovatelem je spotřebitel již schopen pochopit, jak funguje metoda výpočtu dotčeného indexu, aby mohl na základě přesných a srozumitelných kritérií posoudit potenciálně významné ekonomické důsledky ohledně její výhodnosti?

⁽³⁾ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesné ve věci Gómez del Moral Guasch (C-125/18, EU:C:2019:695)

⁽⁴⁾ Usnesení ze dne 17. listopadu 2021, Gómez del Moral Guasch II (C-655/20, ECLI:EU:C:2021:943)

- 10) Vztahuje se takové osvobození i na případy, kdy je podle vnitrostátního práva platného v době uzavření smlouvy vyžadováno zahrnout do smlouvy úplnou definici referenční sazby použité pro výpočet pohyblivé úrokové sazby a uvést v informačním letáku předchozí vývoj tohoto indexu?
- 11) Použije-li se směrnice 2005/29/ES⁽⁵⁾ o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, lze opomenutí tak relevantních informací ze strany prodávajícího nebo poskytovatele, jako je zvláštní způsob výpočtu sazeb IRPH, jejich stanovení na základě sazeb RPSN referenčních operací, což vede k zahrnutí marží, poplatků a průměrných nákladů těchto operací do jejich nominální hodnoty, jejich trvalý vývoj nad sazbou Euribor během všech let od jeho vytvoření a existence varování španělské centrální banky finančním institucím ohledně nutnosti zahrnout zápornou marži, aby se zabránilo tomu, že RPSN operace bude vyšší než tržní RPSN, chápat jako klamavou praxi ve světle článku 7 této směrnice?
- 12) V případě, že vnitrostátní soud dospěje k závěru, že postup prodávajícího nebo poskytovatele byl klamavý ve světle směrnice 2005/29/ES, lze jeho jednání chápat přímo jako jednání, které vede k této významné nerovnováze v rozporu s požadavky poctivosti, na které odkazuje čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13/EHS, nebo je naopak slučitelné, aby prodávající nebo poskytovatel jednal klamavě ve vztahu ke směrnici 2005/29/ES a poctivosti podle směrnice 93/13/EHS?
- 13) Je v rozporu se zásadou efektivit vnitrostátní judikatura, jako je judikatura španělského Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), podle níž jakmile bylo ujednání o začlenění sazby IRPH Spořitelny do smlouvy uzavřené mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem prohlášeno za netransparentní, použijí se ustanovení obsažená v článku 83 konsolidovaného znění obecného zákona na ochranu spotřebitelů a v čl. 5 odst. 5 zákona č. 7/98 ze dne 13. dubna 1998 o obecných smluvních podmínkách, čímž vznikly dvě úrovně ochrany ve vztahu k totožnému zneužívajícímu ujednání, jedna pro spotřebitele, kteří podepsali smlouvu před změnou, a druhá pro spotřebitele, kteří podepsali smlouvu po změně?
- 14) Je v rozporu se zásadou efektivit vnitrostátní judikatura, jako je judikatura Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), podle níž netransparentnost ujednání týkajícího se ceny smlouvy, jako je ujednání o minimální úrokové sazbě, zakládá její zneužívající povahu, neboť obsahuje klamavý prvek, zatímco netransparentnost ujednání, které do smlouvy zahrnuje sazbu IRPH Spořitelny, tedy ujednání, které má rovněž vliv na cenu smlouvy, nezakládá její zneužívající povahu?
- 15) Je v rozporu s bodem 69 rozsudku Soudního dvora C 415/11⁽⁶⁾ ze dne 14. března a pojmem nerovnováha „v rozporu s požadavkem poctivosti [dobré víry]“ taková vnitrostátní judikatura, jako je judikatura Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), která považuje za nelogické mít za to, že prodávající nebo poskytovatel nejednal poctivě, pokud použil úřední hypoteční sazbu, regulovanou španělskou centrální bankou a běžně používanou orgány veřejné správy v rámci plánů dotovaného bydlení, z čehož pro všechny případy vyplývá existence poctivosti na straně prodávajícího nebo poskytovatele, aniž by bylo třeba se tázat, zda prodávající nebo poskytovatel mohl mít za to, že spotřebitel, s nímž jedná poctivě a spravedlivě, by sporné ujednání přijal v rámci individuálního vyjednávání?
- 16) Musí být bod 69 rozsudku SDEU C 415/11 ze dne 14. března v rámci sporu týkajícího se zahrnutí hypoteční sazby IRPH Spořitelny do smlouvy za účelem stanovení smluvní odměny vykládán v tom smyslu, že si vnitrostátní soud musí položit otázku, zda prodávající nebo poskytovatel mohl mít za to, že spotřebitel, který rozumí tomu, jak funguje metoda výpočtu sazby IRPH Spořitelny, vědom si vývoje sazby IRPH Spořitelny po dobu nejméně dvou let předcházejících uzavření smlouvy a informován o tom, že španělská centrální banka ve svém oběžníku č. 5/94 upozornila na nutnost zahrnout případně zápornou marži, což je varování, kterým se prodávající nebo poskytovatel neměl v úmyslu řídit, by v rámci individuálního vyjednávání přijal zahrnutí takového ujednání?

⁽⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách) (Úř. věst. 2005, L 149, s. 22).

⁽⁶⁾ Rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz (C-415/11, ECLI:EU:C:2013:164)

- 17) Musí být bod 67 rozsudku Soudního dvora C 421/14 ⁽⁷⁾ ze dne 26. ledna 2017, ve vztahu k ujednání, které zahrnuje sazbu IRPH Spořitelny do smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud musí za účelem posouzení existence nerovnováhy v rozporu s požadavky poctivosti [dobré víry] porovnat její metodu výpočtu s metodou použitou k určení široce používané sazby Euribor a příslušných skutečných sazeb vyplývajících pro úvěry stejné výše a trvání?
- 18) Je ve vztahu k ujednání, které zahrnuje sazbu IRPH Spořitelny do smlouvy uzavřené mezi prodávajícím a poskytovatelem a spotřebitelem, a pro účely posouzení existence nerovnováhy v rozporu s požadavky poctivosti [dobré víry] podle bodu 67 rozsudku Soudního dvora C 421/14 ze dne 26. ledna 2017, relevantní, že skutečná sazba vyplývající z určení sazby Euribor představuje cenu, za kterou instituce získávají peníze, které následně půjčují svým klientům, zatímco skutečná sazba vyplývající ze stanovení sazby IRPH Spořitelny, která je vždy vyšší, představuje celkové náklady zaplacené klienty, kterým spořitelny tyto peníze půjčily?
- 19) Je v rozporu s čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13/EHS, že poté, co bylo ujednání obsahující hypoteční sazbu IRPH Spořitelny ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem prohlášeno za zneužívající, a ukáže se, že smlouva nemůže po jeho vyloučení ze smlouvy nadále existovat, je nahrazeno v souladu s dodatečným patnáctým ustanovením zákona č. 14/2013 ze dne 27. září 2013 o podpoře podnikatelů a jejich internacionalizaci, nahrazení, které by vedlo k zachování, ve prospěch prodávajícího nebo poskytovatele, stejné situace nerovnováhy, kterou vnitrostátní soud zrušil, vzhledem k tomu, že toto dodatečné pravidlo bylo určeno k nespornému nahrazení indexu a mělo za cíl, aby takové nahrazení nezměnilo situaci existující před zánikem tohoto indexu?
- 20) Musí být čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13/EHS, s ohledem na to, že podle španělské centrální banky všechny výtky, které lze vznést vůči hypoteční sazbě IRPH Spořitelny, jsou neutralizovány, pokud je začleněna odpovídající záporná marže, vykládán v tom smyslu, že jakmile je ujednání obsahující sazbu IRPH Spořitelny ve smlouvě mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem prohlášeno za zneužívající, nebrání to tomu, aby vnitrostátní soud zpětně nahradil začleněnou marži odpovídající zápornou marží, která měla být začleněna v době uzavření smlouvy, s tím, že spotřebiteli bude vrácena částka, která byla neoprávněně stržena, navýšená o úroky, a to s cílem zabránit neplatnosti smlouvy a změnit smlouvu na smlouvu, která měla být uzavřena, jak upozornila španělská centrální banka?
- 21) Je v rozporu s čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13/EHS, že poté, co bylo ujednání obsahující hypoteční sazbu IRPH Spořitelny ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem prohlášeno za zneužívající a smlouva byla prohlášena za neplatnou z důvodu nemožnosti zachovat smlouvu po odstranění tohoto ujednání, nastávají účinky článku 1303 občanského zákoníku, takže porušovatel má prospěch z vrácení celé částky úvěru se zákonným úrokem vyšším než úrok stanovený ve smlouvě, který se vztahuje na celou částku úvěru od prvního dne?
- 22) Musí být čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13/EHS, vzhledem k tomu, že se jedná o adhezní smlouvu, která se skládá z nesjednaných všeobecných podmínek stanovených prodávajícím nebo poskytovatelem, a vzhledem k tomu, že je výlučně jeho odpovědností, že do smlouvy zahrnul zneužívající ujednání týkající se podstatných prvků ceny, vykládán v tom smyslu, že je to prodávající nebo poskytovatel, kdo je odpovědný za delikt ní příčinu, která vedla k neplatnosti smlouvy jako celku, a v důsledku toho se použije čl. 1306 odst. 2 občanského zákoníku?

⁽⁷⁾ Rozsudek ze dne 26. ledna 2017, Banco Primus (C-421/14, ECLI:EU:C:2017:60)